

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС**

Освітня програма – Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність – 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” 08 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Концертмейстерський клас
Викладач	Новосядла Ірина Степанівна
Контактний телефон викладача	+38067 259 32 15
E-mail викладача	iryna.novosiadla@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна, заочна форма.
Обсяг дисципліни	3 кредити – 90 годин
Форма контролю	залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	2
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Концертмейстерський клас» забезпечує процес музично-педагогічної освіти бакалаврів, формує їх професійний розвиток, який є необхідним для майбутньої успішної самореалізації. Курс навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» займає чільне місце серед вибіркових фахових дисциплін інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів, які готують спеціалістів кваліфікації «вчитель музичного мистецтва», «музичний керівник ДНВЗ». Він відображає не лише педагогічну, але, насамперед, акомпаніаторську спрямованість формування і розвитку музично-творчих навичок, специфіка яких полягає в поєднанні різних музично-виконавських дій. Вивчення названого курсу в умовах вищого навчального закладу передбачає актуалізацію та певну інтеграцію професійних знань і комплексний розвиток спеціальних практичних вмінь та навичок студентів, необхідних для удосконалення музично-педагогічної майстерності.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні засади мистецтва концертмейстера.</p> <p>Зміст дисципліни полягає в ознайомленні майбутніх фахівців із науково-теоретичними основами концертмейстерської діяльності як виду мистецтва; формуванні широкого художнього музичного світогляду піаніста-аккомпаніатора; удосконаленні технічних навичок, набутих у процесі практичних індивідуальних занять; забезпеченні методичної підготовки, необхідної для професійної діяльності концертмейстера; формуванні інтерпретаторських навичок у вивченні різнопланового навчально-художнього репертуару.</p> <p>Основним завданням педагога в процесі концертмейстерської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є формування вмінь, необхідних для роботи в загальноосвітній школі, в цьому полягає специфічна відмінність дисципліни «Концертмейстерський клас» у вищому закладі педагогічно-мистецької освіти від аналогічної дисципліни, яка вивчається у музичних училищах та академіях. Програма концертмейстерського класу базується, насамперед, на вокально-хоровій музиці, шкільних піснях та дитячій хоровій літературі, оскільки майбутня діяльність вчителя музичного мистецтва в якості концертмейстера пов'язана з виступами шкільного хору, роботою з солістами та вокальними ансамблями. Також, програмою курсу передбачено формування й розвиток навичок, які відповідають кваліфікації «музичний керівник ДНВЗ» і є необхідними для ефективного проведення музичних занять у закладах дошкільної освіти та дитячих гуртках.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «Концертмейстерський клас» полягає у формуванні професійних навичок у процесі фахової підготовки майбутніх піаністів-концертмейстерів, аккомпаніаторів; вихованні кваліфікованих виконавців, здатних: акомпанувати солістам (співакам та інструменталістам), колективу (ансамблю, хору); забезпечувати супровід під час проведення занять в хореографічному класі; виконувати функції музичного керівника у ДНВЗ.</p> <p>Універсальність професійної підготовки майбутніх фахівців потребує оволодіння ними</p>	

комплексом професійних складників концертмейстерсько-акомпаніаторської роботи теоретичного та практичного змісту:

- 1) володіння основами теорії і методики концертмейстерської роботи в школі та музичного керівника у ДНВЗ;
- 2) освоєння дитячого пісенно-танцювального репертуару для забезпечення музичних занять у ДНВЗ; шкільного пісенного матеріалу;
- 3) розширення світогляду через ознайомлення з вокальними, оперними та інструментальними творами різних жанрів і стилів, що входять до скарбниці як світової, так і української музики;
- 3) опанування навичками акомпанування солістам (учням всіх вікових груп), дитячим гурткам, шкільним хорам і ансамблям;
- 4) транспонування акомпанементу у потрібну тональність;
- 5) швидке та якісне читання та акомпанування з листа;
- 6) підбір по слуху мелодій та акомпанементу до них.

4. Результати навчання (компетентності)

Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних **компетентностей**:

Загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність до постійної та систематичної роботи, спрямованої на вдосконалення професійної музично-педагогічної майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у професійній музично-педагогічній сфері.

Фахові:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в базових закладах освіти;
- уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва;
- здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними та хореографічними шкільними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію);
- здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності; створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності;
- здатність до оволодіння новими знаннями в галузі мистецької освіти, вміння застосовувати сучасні педагогічні технології в навчальному процесі; демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, до розуміння принципів методів та форм проведення занять із музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів;
- здатність демонструвати високий рівень виконавської майстерності та спроможність до вирішення основних проблем практичної діяльності в репетиційній, педагогічній та творчій роботі; здатність до художньо-музичної взаємодії в колективній роботі.

Результати навчання :

- використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на музичних інструментах, постановки голосу та техніки диригування;
- готовність до художньо-творчої, музично-виконавської діяльності; інтерпретування

музичних творів; реалізації колективних, індивідуальних музичних проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів, відповідно до їх вікових особливостей;

- володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних вікових груп;
- знання репертуару, необхідного для музичного та художньо-пізнавального розвитку інструменталіста; композиторських, виконавських стилів, жанрів світової музичної літератури; специфіки гри на інструменті; знання методики поетапного вивчення твору; особливостей роботи над звуком, метро-ритмом, інтонацією, штрихами, динамікою; вміння застосовувати набуті творчо виконавські навички у педагогічній діяльності;
- здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу для **очної** форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин - 90 год
індивідуальні	30 академічних годин
самостійна робота	60 академічних годин

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	014 Середня освіта (музичне мистецтво)	II	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	------------------	-------------	------------------

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з основами акомпанементу

Тема 1. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	індивід.	19, 22, 25, 29; нотна	4		1-2 тиждень
Тема 2. Самостійне опрацювання творів (вок., хоров., інстр.) з репертуару ДМШ	самост.	6, 13, 17, 25, 31, 36; нотна	12		1-4 тиждень (СК)*
Тема 3. Робота над різножанровим репертуаром	індивід.	6, 13, 17, 25, 31, 36; нотна	4		3 - 4 тиждень
Тема 4. Читання нот з листа, транспонування	індивід.	4,5,11, 18, 25, 28, 30	12		5 - 9 тиждень
Тема 5. Розвиток практичних навичок читання з листа і ескізного опрацювання творів	самост.	нотна		25 балів	5 –9 тиждень, 9 тиждень - КЗ*

Змістовий модуль 2. Робота над дитячим пісенно-танцювальним репертуаром.

* СК - самоконтроль

* КЗ – контрольне заняття

Тема 6. Особливості дитячого пісенного супроводу	індивід.	3, 11, 13, 22-27, 31; нотна	4		10 - 11 тиждень
Тема 7. Робота над дошкільним і шкільним пісенним репертуаром	самост.	нотна	12	25 балів	10 - 13 тиждень (КЗ)
Тема 8. Освоєння танцювальних жанрів	індивід.	нотна	4		12 - 13 тиждень
Тема 9. Робота над різножанровими танцювальними п'єсами	самост.	нотна	12		12- 13 тиждень
Тема 10. Розвиток імпровізаційних навичок акомпанементу. Цифрові позначення.	індивід.	10, 11, 14, 28, 31; нотна	4		14 - 15 тиждень
Тема 11. Практичні навички виконання дошкільного і шкільного дитячого репертуару	самост.	нотна	12		16 тиждень (СК)

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за 100-бальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.</p> <p>Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачами безпосередньо на індивідуальних заняттях усіх видів.</p> <p>Проміжний контроль відбувається в кінці кожного змістового модуля, де на індивідуальному занятті студент повинен виконати контрольне завдання.</p> <p>Форма підсумкового контролю: залік.</p> <p>На заліку в кінці семестру студент повинен виконати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 різнохарактерні твори з дитячого пісенно-хорового репертуару; - самостійно підібрати акомпанемент за цифровою гармонією до мелодії пісні. <p>Підсумкова оцінка дорівнює сумі балів, отриманих за виконані обидва контрольні завдання (максимально 25 балів за кожне) і зданий залік (максимум 50 балів).</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>«ВІДМІННО» виставляється студенту, що показав:</p> <ul style="list-style-type: none"> - високий професійний рівень володіння навичками акомпанементу; - якісний рівень навиків читки з листа;
-----------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

	<ul style="list-style-type: none"> - вміння самостійно опрацювати твір; - прагнення до підвищення рівня виконавської майстерності; - високу технічну майстерність, володіння різними засобами музичної виразності – звуковидобуванням, динамічними відтінками, штриховою палітрою; - знання основних стильових напрямів; - вміння передати на інструменті виразність музичних образів, художнього змісту; <p>«ДОБРЕ» виставляється студентам, які;</p> <ul style="list-style-type: none"> - продемонстрували професійний рівень володіння навичками акомпанементу; - показали достатній рівень навиків читки з листа; - показали добре володіння інструментом (при відсутності яскравості у виконанні артикуляційних і динамічних відтінків та наявності технічної скутості); - припустили деякі помилкові дії у виконанні. <p>«ЗАДОВІЛЬНО» виставляється студентам, котрі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - продемонстрували низький рівень володіння акомпанементу; - показали недостатній рівень навиків читки з листа; - спотворювали низькою якістю виконання композиторський задум; - не зуміли передати художні образи, зміст музичного твору; - продемонстрували низький технічний рівень, посереднє володіння засобами музичної виразності; - допущені помилки у виконанні нотного тексту. <p>«НЕЗАДОВІЛЬНО» отримують студенти, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слабо володіють навичками акомпанементу; - не змогли прочитати твір; - виконали програму невпевнено, з помилками, зупинками, зумовленими безвідповідальною слабкою підготовкою до проміжної або підсумкової атестації.
--	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

7. Політика курсу

У результаті вивчення курсу навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» студенти повинні **знати**:

- сутність і соціальну значимість майбутньої професії, проявляти до неї стійкий інтерес;
 - методи і способи виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність і якість;
- вміти**:
- цілісно і грамотно виконувати музичні твори, самостійно вивчати сольний, оркестровий та ансамблевий репертуар;
 - здійснити виконавську діяльність і проводити репетиційну роботу в хорових і ансамблевих колективах;
 - забезпечити проведення музичних занять у закладах дошкільної освіти та дитячих гуртках;
 - освоювати сольний, хоровий та оркестровий репертуар відповідно до програмних вимог;
 - застосовувати базові теоретичні знання в процесі пошуку інтерпретаторських рішень;
 - використовувати інформаційно-комунікативні технології для вдосконалення професійної діяльності;
 - самостійно визначати завдання професійного та особистого розвитку, займатись

самоосвітою, усвідомлено планувати підвищення своєї кваліфікації;

володіти:

- спеціальною музичною, професійною термінологією;
- базовими знаннями щодо вибору необхідного репертуару.

Перескладання заліку відбувається із дозволу деканату згідно поданої апеляційної заяви або за наявності поважних причин (наприклад, лікарняна довідка).

Важливим завданням політики курсу «Загальне фортепіано» є реалізація методичного інструментарію стимулювання позитивної мотивації майбутніх музикантів-фахівців до вдосконалення індивідуальної майстерності у різних напрямках музичного виконавства, активізації їх творчої ініціативи, готовності до успішної самореалізації у подальшому професійно-особистісному кар'єрному зростанні.

8. Рекомендована література

1. Афанасьєва Е.Ю. Сучасні вимоги до професійної роботи концертмейстера у вищих мистецьких навчальних закладах / Young Scientist. № 11 (51). November, 2017. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/125.pdf>
2. Безкоровайний В. Вокальні твори. Київ: Муз.Україна, 2014.
3. Бетховен Л. Песни для голоса с фортепиано. Москва: Музыка, 1970.
4. Брянская Ф. Навык игры с листа, его структура и принципы развития / Вопросы фортепианной педагогики. Москва : Музыка, 1976. Вып. 4. С. 46–62.
5. Брянская Ф. Д. Пособие по чтению нот с листа на фортепиано. - В 2-х частях / [Под общ. ред. С. Ляховицкой. Ч. 1. Ленинград: Музыка, 1963, 1964; Ч. 2. Ленинград: Музыка, 1969. 114с.
6. Виокур Л.И. Первоначальное обучение искусству аккомпанемента: учеб.-метод. пособие [в 2-х ч.]. Москва : Изд-во МГПИ, 1978. Ч. 1. 46 с.
7. Глинка М. Романсы и песни. Вып.1. Москва: Музыка, 1986
8. Готлиб А. Основы ансамблевой техники. Москва: Музыка, 1971. 96 с.
9. Зачарування звуків ніжних: українські романси / [упоряд. В. Макаров, Л. Макарова]. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 96 с.: ноти.
10. Карнаухова Т.И. Развитие навыков подбора по слуху и транспонирования / Инструментальная подготовка учителя музыки. Москва : Изд-во МГПИ, 1986. С.111 – 117.
11. Карпенко Т. Концертмейстерський клас : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2010. 248 с.
12. Клименко Ж.А. Работа над основными навыками ансамблевого исполнения. Луцк : РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2006. 16 с.
13. Концертмейстерський клас і ансамбль : програма для музично-педагогічних факультетів та факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів; [укл. А.Г. Болгарський, М.А. Моїсєєва]. Київ : УДПУ, 1997. 23 с.
14. Крюкова И. А. Методы формирования импровизационных умений студентов в процессе концертмейстерской подготовки / Вопросы фортепианной педагогики. Москва, 1980. С. 124–131.
15. Крючков Н.А. Искусство аккомпанемента как предмет обучения. Ленинград : Музгиз, 1961. 72 с.
16. Кубанцева Е. И. Концертмейстерство – музыкально-творческая деятельность / Музыка в школе. 2001. № 2. С. 38–40.
17. Кубанцева Е. И. Методика работы над фортепианной партией пианиста-концертмейстера / Музыка в школе. 2001. № 4. С. 52–55.
18. Кубанцева Е.И. Чтение нотного текста с листа и импровизация / Концертмейстерский класс: Учебное пособие. Москва: Академия, 2002. С. 95-100.
19. Люблинский А.П. Теория и практика аккомпанемента: методологические основы. Ленинград : Музыка, 1972. 80 с.
20. Мальцев С. М. О психологии музыкальной импровизации. Москва : Музыка, 1991. 85 с.
21. Моїсєєва М.А. Спільна музично-виконавська діяльність як засіб формування професійних

- якостей учителя музики (на матеріалі концертмейстерського класу) : дис... канд. пед. наук. : спец. 13.00.02. Київ, 1998. 248 с.
22. Молчанова Т.О. Мистецтво піаніста-концертмейстера: Навч. посібник [2-е вид. доп. перер.]. Львів: ДМА, 2007. 216 с.
 23. Музыка в детском саду. Вып. 2. Київ: Муз. Україна, 1989
 24. Мусоргский М. Песни и хоры для детей. Москва: Музыка, 1984
 25. Новосядла І.С. Основи формування фахових навичок у концертмейстерському класі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів за напрямом підготовки 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» з навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас». Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 28 с.
 26. Пісні для учнів 3-4 кл. загальноосвітньої школи. / [Упор. Л. Греков]. Київ: Музична Україна, 1987 р.
 27. Пісні з дитячих кінофільмів. Для дітей молодшого і середнього віку. Київ: Музична Україна, 1980 р.
 28. Подольская В.В. Развитие навыков аккомпанемента с листа / О работе концертмейстера; [ред.-сост. М. Смирнов]. Москва : Музыка, 1974. С. 88 – 110.
 29. Пустовит В.И. Концертмейстерская подготовка студентов музыкально-педагогического факультета : метод. пособие. Минск : Минский гос. пед. институт, 1985. 42 с.
 30. Рафалович О. Транспортирование в классе фортепиано. Ленинград.: Музгиз, 1963. 36 с.
 31. Теорія і практика акомпанементу: [навчально-методичний посібник до курсу «Концертмейстерський клас» та «Основи праці в студії» для студентів мистецьких спеціальностей] /Уклад.: І.Г.Стотика, Е.А.Власенко, Я.В.Сопіна, О.В.Стотика / Заг. ред Стотики І.Г. Мелітополь: МДПУ, 2018. 127 с.
 32. Толкачева И. Навык чтения нот с листа / И. Толкачева // Музыкальная педагогика / Под ред. В. В. Крюкова. - Р. н/Д.: Феникс, 2002. - 288 с.
 33. Українські народні пісні в обробці С. Людкевича. Київ: Муз. Україна, 1980.
 34. Українські народні пісні для високого голосу в супроводі фортепіано / [упор. В.Макарова]. Київ: Муз.Україна, 1968
 35. Улыбка. Популярные песни из детских мультфильмов и телефильмов / [Упор. Е. Матвеева]. Вып. 1. Москва: Музыка, 1989.
 36. Урываев С. Заметки о работе концертмейстера-пианиста в ДМШ / О мастерстве ансамблиста : сб. науч. тр. ; [отв. ред. Воронина Т.А.]. Ленинград : Изд. ЛОЛГК, 1986. С. 84 – 91.
 37. Філіпенко А. Співають малюки. Вип. 2. Київ: Муз. Україна, 1979
 38. Фільц Б. Любимо землю свою: зб. пісень для дітей. Київ: Муз. Україна, 1977
 39. Фільц Б. Світе тихий: твори для дитячого хору. Тернопіль: СМП «АСТОН», 2007
 40. Фільц Б. Срібні струни: вокальний цикл на сл. О. Олесь. Тернопіль: СМП «АСТОН», 1999
 41. Чайковский П. Избранные романсы. Киев: Муз.Україна, 1986
 42. Шендерович Е.М. В концертмейстерском классе: Размышления педагога. Москва: Музыка, 1996. 207 с.
 43. Юцевич Ю.Є. Музыка : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.

Викладач _____ (Новосядла І.С.)